EUROOPA KOMISJON

Brüssel 27.7.2010
KOM(2010)404 lõplik

KOMISJONI RAPORT EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Järeletehtud tulirelvade turule laskmine

KOMISJONI RAPORT EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Järeletehtud tulirelvade turule laskmine

Käesolev aruanne on järjeks nõukogu direktiivi 91/477/EMÜ relvade omandamise ja valduse kontrolli kohta – nagu seda on muudetud Euroopa Parlamendi ja komisjoni 21. mai 2008. aasta direktiiviga 2008/51/EÜ – artiklile 17.

1. DIREKTIIV 2008/51/EÜ, MILLEGA MUUDETAKSE DIREKTIIVI 91/477/EMÜ, JA JÄRELETEHTUD TULIRELVADE KÜSIMUS

1.1. Järeletehtud tulirelvade küsimus, mis kerkis esile direktiivi 2008/51/EÜ vastuvõtmiseni viinud õigusloometöö käigus, tuleneb suurel määral turvalisusküsimuste kaasamisest direktiivi, mille algne eesmärk oli lihtsustada, koos vajalike julgeolekutagatistega, tsiviilkasutuses olevate tulirelvade liikumist siseturul.

1.2. Muudetud direktiivi arutamisel Euroopa Parlamendis tõid mõningad parlamendiliikmete poolt kohale kutsutud politseieksperdid siiski esile kriminaalsed tagajärjed, mis võivad olla näiteks hoiatuspüstolite (või paukpadrunitega tulistamiseks ettenähtud püstolite) kasutamisel tõeliste tulirelvadena seaduserikkujate poolt.

Kõnealuse probleemi vahetu tagajärg on see, et muudetud direktiivis esitatud tulirelvade määratlus, mis on peaaegu sõna-sõnalt tulirelvade protokollist[1] üle võetud, hõlmab esemeid, mida *„saab kohandada haavli, kuuli või lendkeha väljalaskmiseks laengu toimel, kui neil on tulirelva väljanägemine ja neid saab vastavalt kohandada tänu nende konstruktsioonile või valmistamismaterjalile”*.

1.3. Seetõttu ei kohaldata direktiivi muudele tulirelvade välimusega toodetele, nagu järeletehtud tulirelvad, mille mõiste direktiivis ei sisaldu.

2. JÄRELETEHTUD TULIRELVAD: LIIKMESRIIGITI ERINEVAD LOAD

2.1. Tulirelvade protokollis puudub käesoleva aruande seisukohalt „tulirelva” mõiste tõhus kriteerium – selle artiklis 3, milles defineeritakse tulirelva mõistet, märgitakse tulirelvaga võrdsustamise kontekstis vaid esemeid, mida *„saab <u>hõlpsalt</u> vastavalt kohandada”*.

2.2. Mõiste „järeletehtud” hõlmab liikmesriigiti üsna erinevaid esemeid, mille olemus, keerukusaste ja ohtlikkus on äärmiselt erinevad; seetõttu saab mitmeid esemeid üldjoontes käsitleda järeletehtud tulirelvadena. Tegelikult paistab, et järeletehtud

---

[1] Tulirelvade, nende osade, lisaseadiste ja laskemoona ebaseadusliku valmistamise ja nendega kauplemise vastu võitlemise protokoll, millega täiendatakse rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni – http://www.unodc.org/pdf/crime/a_res_55/255e.pdf.

tulirelva mõistet saab kohaldada nii selliste esemete suhtes, mis on tõelise tulirelvaga lihtsalt sarnased, kui ka tulirelvaga identsete esemete suhtes.

2.3. Järeletehtud tulirelvade mõistega võivad ristuda ka järgmised mõisted: jäljendatud tulirelvad, mulaažid ja koopiad. Seetõttu tundub vajalik koostada ülevaade esemetest, mida üldsus võib järeletehtud tootega suuremal või väiksemal määral samastada.

2.4. Mõnes õigussüsteemis kasutatakse järeletehtud toote mõistet originaalrelva välimust ja omadusi täpselt jäljendavate relvade puhul. On teada, et kogenud käsitöölised maailma eri paigus oskavad relva selle originaalmudeli põhjal kopeerida ja nii-öelda kloonida. On selge, et kui neid tulirelvi ei ole toodetud tegevusloaga ja kooskõlas kõikide, nii riiklike kui Euroopa Liidu eeskirjadega, on nende valmistamise, valdamise ja eelkõige kasutamise korral tegemist ilmse seaduserikkumisega.

2.5. Teine liik järeletehtud relvasid on samuti teatud tõeliste relvade koopiad. Kuid erinevalt eespool kirjeldatutest nimetatakse neid inertseteks, vahel dekoratiivseteks või ka kunstrelvadeks. Korpus võib olla metallist või plastikust, kaal võib olla võrreldav või palju kergem, kuid igal juhul ei sobi need esemed tulistamiseks või laskemoonaga laadimiseks. Selliseid esemeid hindavad eeskätt tõelised kollektsionäärid.

2.6. Mõned tõelised tulirelvad (peamiselt käsirelvad) muutuvad konkreetse ja spetsiaalse tegevusloa alusel muundatud toodeteks. Nimelt võib tõelise püstoli valmistaja müüa oma tootmisloa teisele tootjale, kes kopeerib tegelikult ja seaduslikult kõnealust mudelit, et teha sellest vaid haavlipüstol ja/või püstol, mis on mõeldud üksnes paukpadrunitega või hoiatuseks tulistamiseks.

2.7. Üldiselt võivad hoiatusrelvad tegelikult tihti üsna täpselt tõelisi tulirelvi jäljendada (kuid ei pruugi teatud mudelit kopeerida). Väikerelvade märgistamise alalise rahvusvahelise komisjoni[2] (CIP) kohaselt käsitletakse hoiatusrelvadena kõiki kantavaid seadmeid, mis ei ole loodud tahkete lendkehadega laskmiseks. Seega saab hoiatusrelvast tulistada nii paukpadrunite kui ka gaasi või pisargaasi laenguga.

3. MUUD TULIRELVADEGA SARNASED TOOTED, MIDA EI LIIGITATA ÜLDISELT JÄRELETEHTUD RELVADE HULKA

3.1. Rohkem või vähem täpseid tulirelvade mulaaže kasutatakse suhteliselt uute meelelahutuste või hobide puhul, nagu *airsoft*: see on mäng, kus võistlevad tavaliselt kaks meeskonda, mille mängijad on varustatud relvamakettidega (tavaliselt plastist), millest lastakse surugaasi või -õhu jõul välja plastkuule suurusega 6 mm kuni 8 mm. Laengujõud on tavaliselt 2 kuni 7 džauli.

3.2. Haavlipüstolid võivad vahel olla tõelise püstoliga sarnased (kuid ei pruugi tingimata olla konkreetse mudeli jäljendused). Nendega tulistatakse laenguid, mis sisaldavad väikeseid teras-, tina- või kummikuulikesi. Gaasi jõul töötamise põhimõte on sama mis *airsoft*-püstolitel, peamine erinevus seisneb laengu olemuses.

---

[2] CIP on rahvusvaheline organisatsioon, millesse kuulub 13 riiki, nendest 11 on Euroopa Liidu liikmesriigid.

3.3. Lisaks on tulirelvadega teatud määral sarnaseid esemeid, mis ei pea neid tingimata väga täpselt jäljendama – näiteks võib tuua *paintball'*is kasutatavad püstolid. See on meelelahutustegevus, mida harrastatakse looduslikku või urbanistlikku laadi eramaal ja mida võib käsitleda mänguna, kus mängijad on tavaliselt varustatud gaasi- või õhupüstoliga, millest tulistatakse värvikuulikesi. Värvikuulikesed paiskuvad välja jõuga, mis jääb vahemikku 10 kuni 13 džauli.

3.4. Lisaks on veel esemeid, mis võivad olla mõningal määral sarnased tõeliste tulirelvadega, näiteks poltpüstolid või signaalraketipüstolid.

3.5. Järeletehtud relvade mõistet võib teatavat liiki terminoloogias kasutada antiikrelvade jäljenduste puhul: need esemed jäljendavad suurema või väiksema täpsusastmega (kuid vahel ka täiuslikult) ajalooliste relvade mudelit, mis on selleks puhuks muuseumist laenatud ja mida kopeeritakse kollektsionääridele müümiseks.

3.6. Lõpetuseks peab tuletama meelde, et spetsiaalses direktiivis selgitatakse järeletehtud relva ja mänguasja vahelist erinevust. Direktiivi 88/378/EMÜ I lisa punkti 20 tähenduses ei saa mänguasjana käsitleda „tõeliste tulirelvade täpseid koopiaid"[3]. Seda erandit täpsustatakse ja laiendatakse uues direktiivis 2009/48/EÜ, millega tühistatakse direktiiv 88/378/EMÜ ja mis tuleb riiklikku õigusesse üle võtta enne 20. jaanuari 2011.

4. JÄRELETEHTUD TULIRELVAD: MÕNED ÜLDISED MAJANDUSLIKUD ASPEKTID

4.1. Eurostati andmetel kuuluvad vedru-, õhu- või gaasipüssid ja -püstolid ning kumminuiad samasse statistilisse kategooriasse[4].

4.2. Kui vaadata ELi toodangu väärtust selles kategoorias, võib viimase viie aasta jooksul märgata üsna stabiilset trendi, aastal 2008 oli toodangu väärtus ligikaudu 190 miljonit eurot. Toodangu maht on pisut kasvanud, see ulatus 2008. aastal miljoni ühikuni. Olemasolevate statistiliste andmete kohaselt on Euroopa Liidu neli peamist tootjariiki Saksamaa (kus asub kõige suurem laskesportlaste kogukond – ligikaudu 1,7 miljonit litsentseeritud laskurit), Itaalia, Ühendkuningriik ja Hispaania.

---

[3] Direktiivi 88/378/EMÜ artikkel 1: „Käesolevat direktiivi kohaldatakse mänguasjadele. „Mänguasi" tähendab toodet või materjali, mis on konstrueeritud või selgelt ette nähtud alla 14-aastastele lastele mängimiseks".

[4] Eurostati statistilistes andmetes eristatakse tulirelvade ja muude relvade kategooriaid. *Tulirelvad: revolvrid ja püstolid, haavli- ja vintpüssid, karabiinid ja eestlaetavad püssid (v.a sõjaliseks otstarbeks kasutatavad). Muud relvad: vedru-, õhu- või gaasipüssid ja -püstolid, kumminuiad (v.a sõjaliseks otstarbeks kasutatavad).*

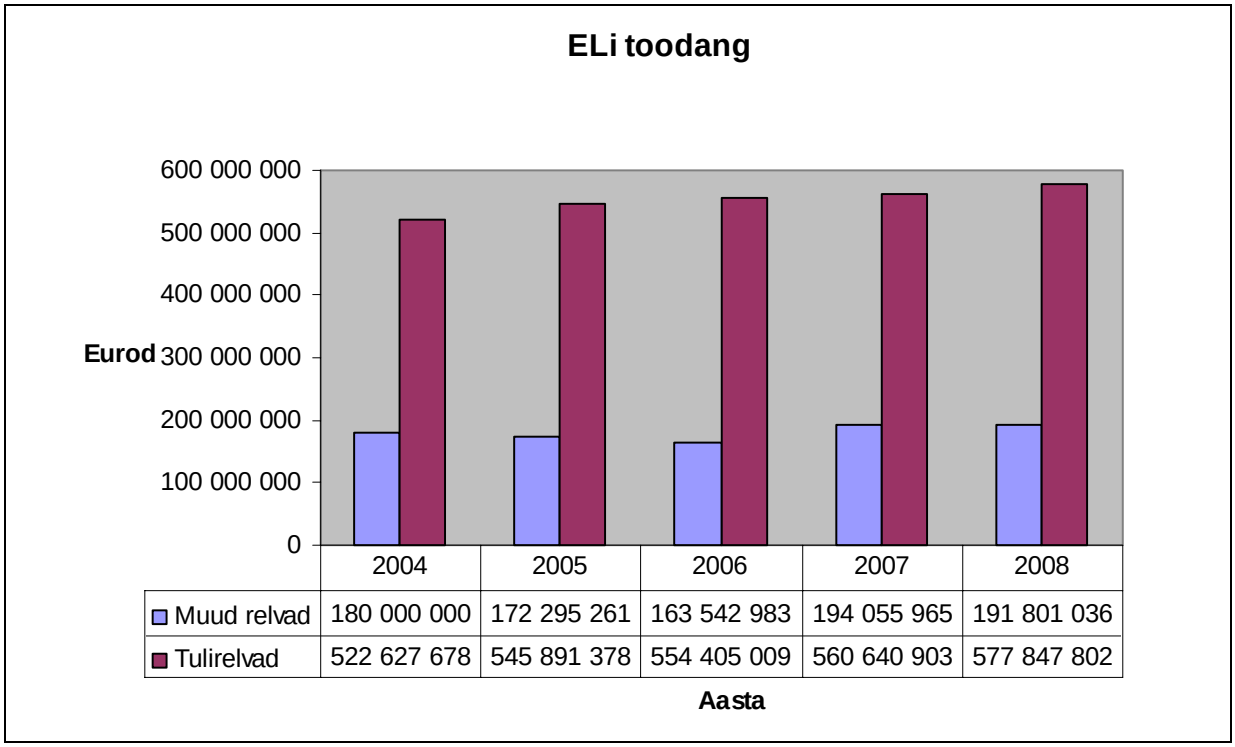

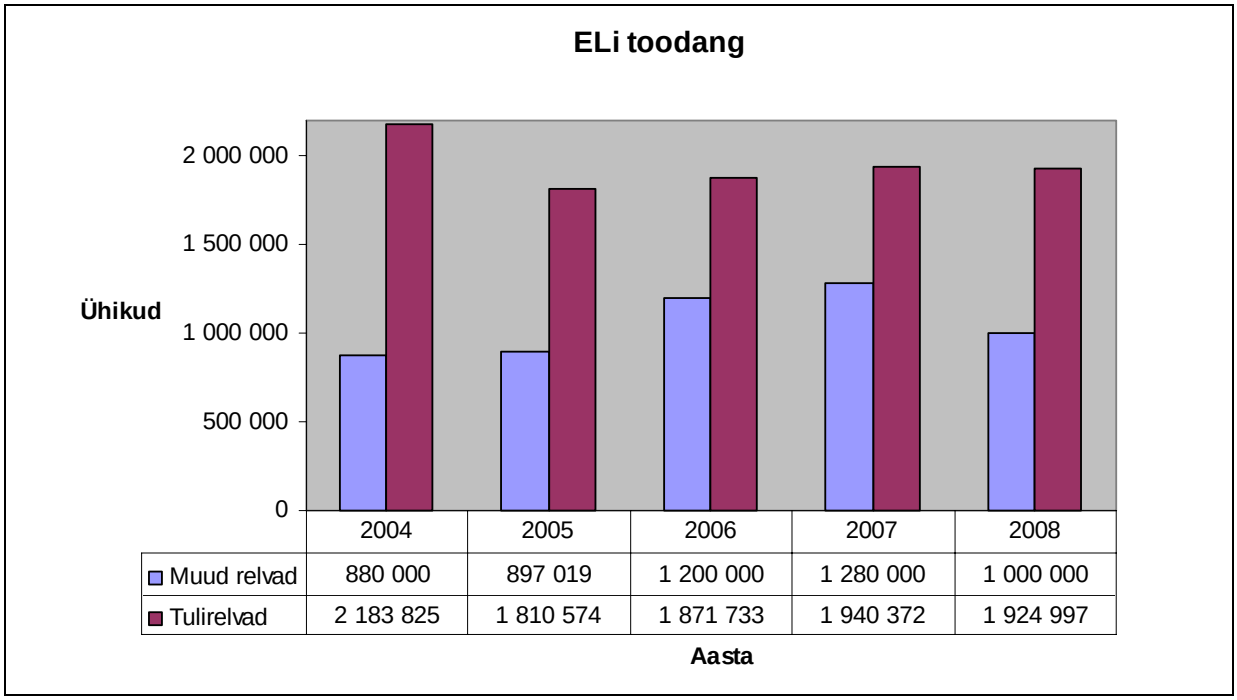

4.3. Import kolmandatest riikidest Euroopa Liitu ulatub 2008. aastal 50 miljoni euroni. Taas Eurostati andmetel on peamised Euroopa turgu varustavad riigid Hiina, Ameerika Ühendriigid, Taiwan ja Jaapan. Samuti tuleb täpsustada, et suhteliselt suur osa haavlipüstolitest ja hoiatuspüstolitest on toodetud Türgis ning Venemaal.

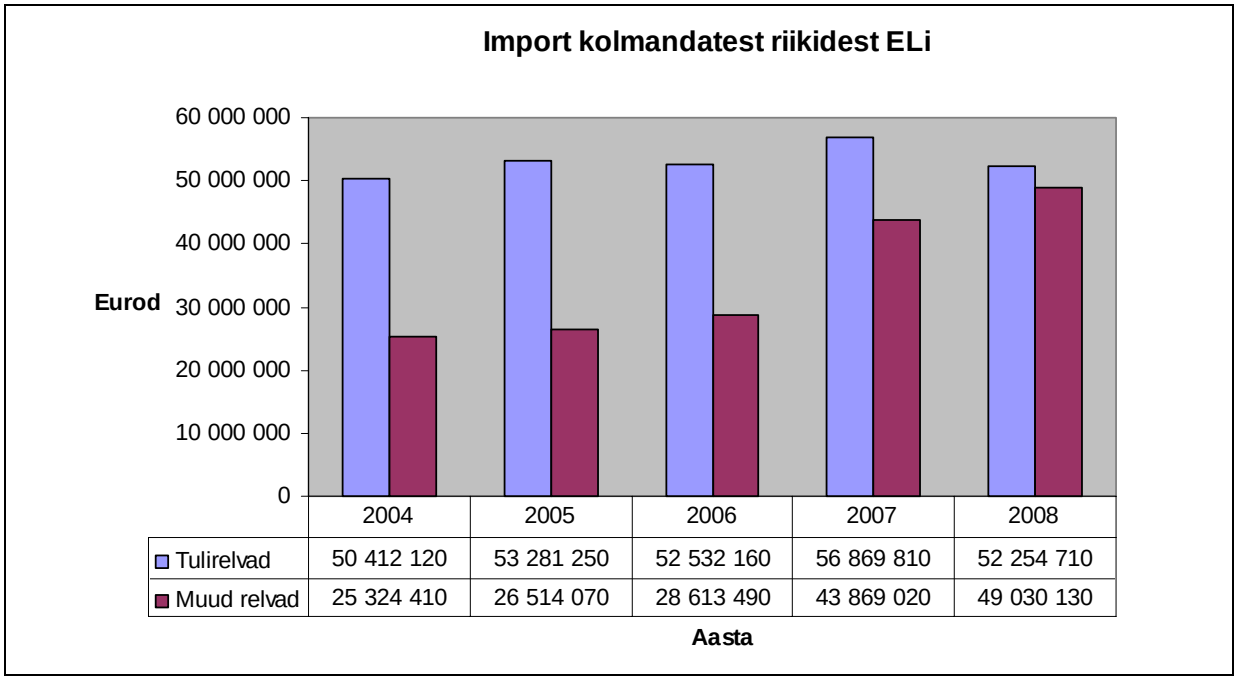

Euroopa Liidu eksport kolmandatesse riikidesse ulatub 55 miljoni euroni. Peamised sihtriigid on Ameerika Ühendriigid, Venemaa, Araabia Ühendemiraadid, Saudi Araabia Kuningriik ja Ukraina.

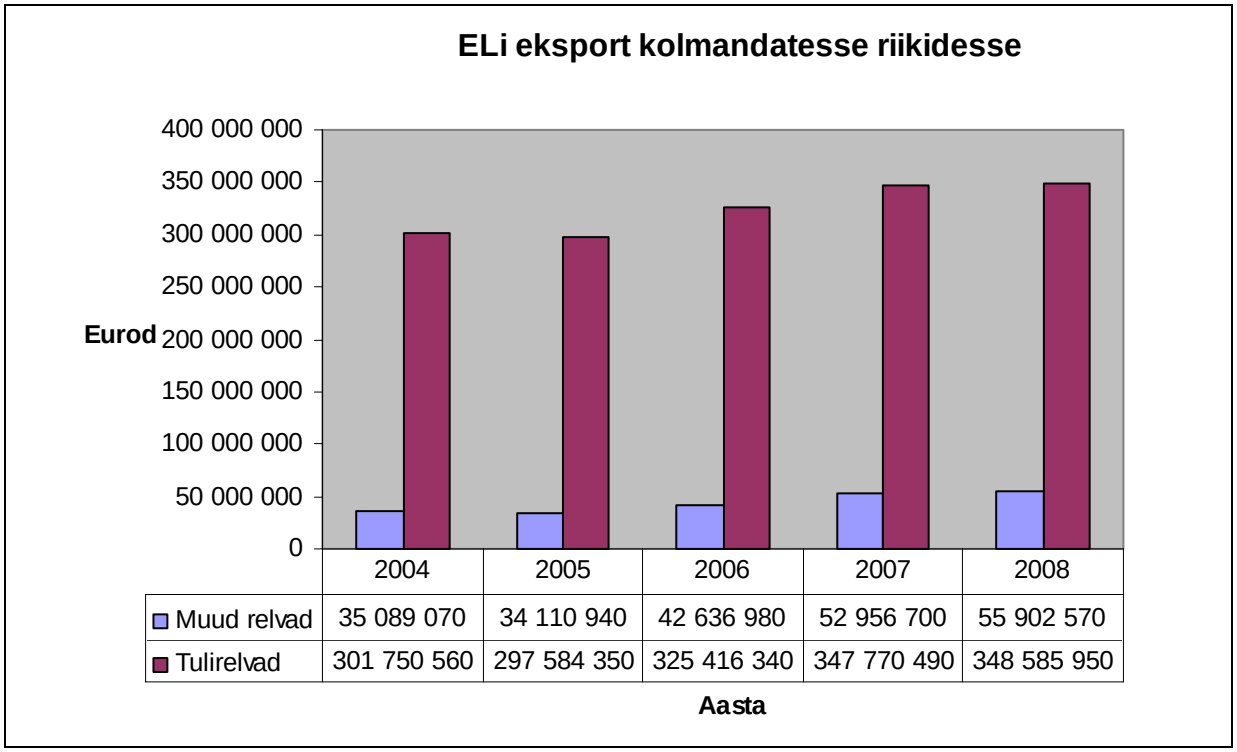

4.4. ELi sisene kaubandus oli 2008. aastal suhteliselt stabiilne, väärtusega ligikaudu 53 miljonit eurot. Peamised tarnijad on Saksamaa ja Hispaania. Peamised ostjad on Prantsusmaa, Tšehhi Vabariik ja Itaalia.

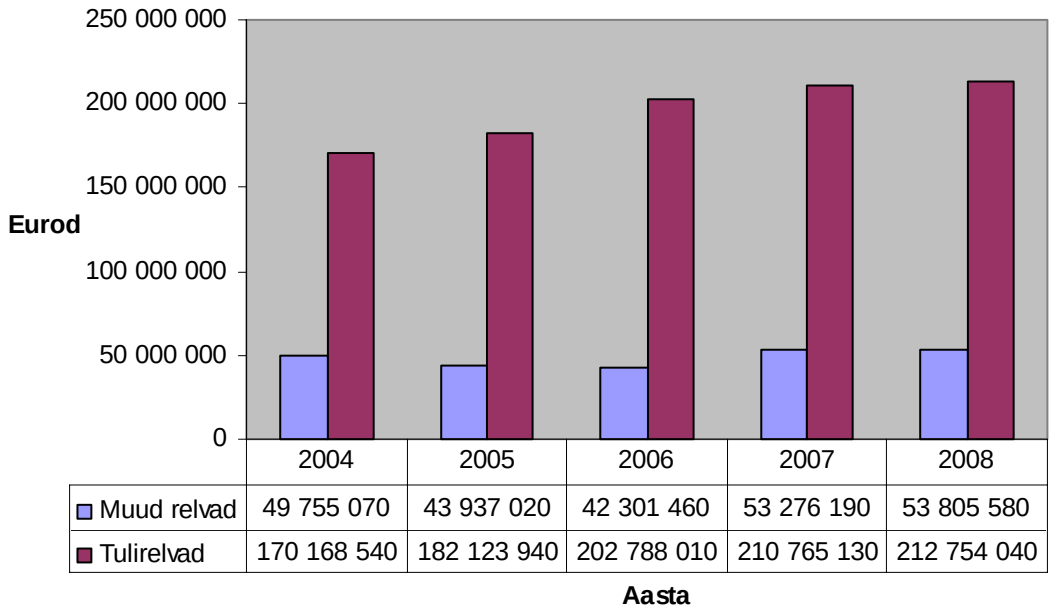

	2004	2005	2006	2007	2008
Muud relvad	49 755 070	43 937 020	42 301 460	53 276 190	53 805 580
Tulirelvad	170 168 540	182 123 940	202 788 010	210 765 130	212 754 040

5. KOMISJONI TALITUSTE KOOSTATUD KÜSIMUSTIK JÄRELETEHTUD TULIRELVADE KOHTA

5.1. Järeletehtud tulirelvade problemaatika paremaks mõistmiseks on komisjoni talitused koostanud küsimustiku, mis saadeti kõikidele liikmesriikidele 2009. aasta juulis.

5.2. Esitatud küsimused olid võimalikult laiahaardelised, keskendudes järgmistele aspektidele:

(a) julgeoleku või korrakaitsepolitseiga seotud aspektid (statistilised politseiandmed järeletehtud relvadega seotud kuritegude ja seaduserikkumiste kohta, piirangud järeltehtud relvade kandmisele või avalikkusele näitamisele jms);

(b) õiguslikud ja regulatiivsed aspektid eeskätt selleks, et teada saada, millised liikmesriigid juba eristavad järeletehtud tulirelvi oma õigusaktides, ja kui nad seda teevad, siis milliseid sätteid kohaldatakse (turule laskmine, nende sätete kohaldamine imporditud või muudest liikmesriikidest ületoodud järeletehtud relvade suhtes jms);

(c) majanduslikud aspektid, millega püütakse hinnata järeletehtud tulirelvade majanduslikku tähtsust;

(d) võimaliku järeletehtud tulirelvade tõelisteks tulirelvadeks ümbertegemisega seotud aspektid, nagu tootmist ja/või ringlusselubamist käsitlevate ümbertegemise vastaste seadusesätete või menetluste olemasolu.

5.3. Kõik liikmesriigid vastasid küsimustikule, mida täiendati kohtumistega kõnealuse probleemiga tegelevate ametiasutustega (peamiselt sise- või justiitsministeeriumid) ning tööstuse, jaemüüjate või direktiivi 91/477/EMÜ muutmisest kõige rohkem huvitatud sotsiaalsete ja ametialaste rühmade esindajatega.

5.4. Lõpuks esitati liikmesriikide esindajatele direktiivi 2008/51/EÜ alusel moodustatud kontaktrühma teisel koosolekul Brüsselis 8. märtsil 2010. aastal liikmesriikidega küsimustiku kaudu konsulteerimise kokkuvõtlikud tulemused.

6. LIIKMESRIIKIDE VASTUSED KÜSIMUSTIKULE: JAOTUMINE KOLME KATEGOORIASSE

6.1. Esimesse kategooriasse kuuluvad liikmesriigid, kes ei kasuta oma õigusaktides järeletehtud tulirelvade mõistet või ei tee seda täielikult: nende seas on Luksemburg, Kreeka, Läti, Eesti, Taani, Küpros, Sloveenia, Bulgaaria ja Soome. Nende liikmesriikide erisused on järgmised:

– neil puuduvad suured avaliku korraga seotud probleemid, mis oleksid põhjustatud järeletehtud tulirelvade kasutamisest;

– nad ei erista kõnealuseid tooteid sõltuvalt nende jõust džaulides;

– see ei takista neid teatud juhtudel võtmast avaliku korra või korrakaitsepolitseiga seotud erimeetmeid, nagu tulirelvi jäljendavate esemete valdamise või nende avalikes kohtades näitamise keeld.

6.2. Teine kategooria hõlmab 15 liikmesriiki: Prantsusmaa, Rumeenia, Austria, Belgia, Tšehhi Vabariik, Hispaania, Ungari, Iirimaa, Itaalia, Malta, Leedu, Poola, Slovakkia, Rootsi ja Saksamaa. See hõlmab õigusakte, milles järeletehtud (jäljendatud) tulirelva mõiste on rohkem kasutusel, kuigi riik ei pruugi olla teatanud spetsiifilistest või märkimisväärsetest probleemidest. Samuti täheldatakse järgmist:

– eraldusjoon järeletehtud tulirelvade ja tõelisi tulirelvi reguleerivate õigusaktide kohaldamisalasse kuuluvate esemete vahel (näiteks deklareerimise, lubade andmise ja transportimise kord) sõltub tihti džaulides väljendatud piirnormist;

– tihti on sätestatud piirmäär 7,5 džauli, kuid tulirelvi käsitlevad õigusaktid võivad olla kohaldatavad juba alates 1 džaulist, või hoopis alles alates 17 džaulist;

– piirmäära valik (1, 7,5 või 17 džauli) ei pruugi tähendada, et seda ületavatele järeletehtud tulirelvadele kehtiksid igas osas samad piirangud kui tõelistele tulirelvadele; näiteks võib tulirelvi käsitlevate õigusaktide rakendamine lihtsalt tähendada seda, et järeletehtud tulirelva müügi suhtes kohaldatakse deklareerimise või loa andmise korda või et seda ei saa lihtsalt müüa alaealistele;

– selle piirmäära järgimiseks võib võtta lisameetmeid; Saksamaal teostab lisakontrolli eriasutus (*Physikalish-Technische Bundesantalt)* proovitempliga,[5] mida nõutakse teatud tüüpi relvade tootmise puhul; proovitempel tagab, et hoiatuspüstoli jõud ei ületa riiklikku piirnormi 7,5 džauli.

[5] Sellele on ringi sisse märgitud PTB.

6.3. Kolmas rühm koosneb kolmest liikmesriigist (Portugal, Madalmaad, Ühendkuningriik), mille õigusaktides püütakse järeletehtud relvade / jäljendatud relvade / tõepäraste relvamulaažide mõisteid õiguslikus kontekstis rohkem piiritleda. Need liikmesriigid väljendavad ka muret teatavate järeletehtud relvade ümbertegemise võimaluse ja nende turulelaskmise pärast:

– Madalmaade õigusaktides keelatakse eeskätt teatavate järeletehtud tulirelvade müük ja turulelaskmine olenemata sellest, kas nendega saab või ei saa lendkehi tulistada, kas neid saab või ei saa muuta tõelisteks tulirelvadeks; loomulikult ei ole selles kontekstis üllatav, et tolli- ja politseiasutused võivad tunda muret, kui kodanikud ostavad sellist tüüpi tooteid naaberriikidest;

– Ühendkuningriik ja Portugal nõuavad teatavate järeletehtud tulirelvade tähistamist erivärviga: Ühendkuningriigi puhul tulirelvade tõepärased mulaažid (*realistic imitation firearms*) ja Portugali puhul vabaajakasutusega järeletehtud relvad (peamiselt *paintball*'i või *airsoft*'i kontekstis), et ennetada mis tahes tõeliste tulirelvadega segiajamist; ohtlikkuse kriteerium ei ole seega siin enam mitte lendkeha väljapaiskumise jõud ega ka tõeliseks tulirelvaks muudetavuse aste, vaid tõelise relva jäljendamise või tõepärasuse aste;

– Ühendkuningriik väljendab muuhulgas oma erilist muret seoses sellega, et naaberriikides on üldiselt leebemad õigusaktid teatavate selliste hoiatuspüstolite turulelaskmise osas, mille ebaseaduslik ümbertegemine on tõenäoliselt võimalik. Kuna selliste hoiatuspüstolite turulelaskmine (ja seega ka importimine) on Ühendkuningriigis keelatud, eeldab selle keelu järgimise kontrollimine vastutavatelt ametiasutuselt lisategevusi.

7. KÜSIMUSTIKU PEAMISED TULEMUSED

7.1. Esimene märkus käsitleb asjaolu, et ka ametiasutustel ei ole lihtne statistilist tegelikkust hoomata, eeskätt mis puudutab ringluses olevate esemete arvu või ohtu vara ja isikute julgeolekule ning *a fortiori* selle ohu tõsidust, mida järeletehtud tulirelvade kasutamine põhjustab või soodustab[6].

7.2. Lisaks tundub, et julgeolekuprobleemid tähendavad enamikul liikmesriikide poolt teavitatud juhtudel hoiatuspüstolite ebaseaduslikku muutmist, et nendega saaks tõelisi kuule tulistada. Antiikrelvad või nende jäljendused ei ole määratletud vara ja inimeste julgeolekut ohustavana.

7.3. Vastustes tuletatakse meelde, et tõepärane tulirelva mulaaž (relvamakett, mis jäljendab püstolit või revolvrit) võib mõjuda hirmutavalt ja seda võib pahatahtlikult kasutada. Selline kasutus võib loomulikult olla veelgi ohtlikum seaduserikkuja jaoks, seoses võimaliku vasturünnakuga eelkõige politsei poolt, kes tegutseb enda hinnangul hädakaitse seisundis.

---

[6] Välja arvatud Madalmaad, kellel on täpsed statistilised andmed, kuid mis sellegipoolest käsitlevad vähem täpsemaid esemeid, mis kuuluvad kategooriasse *look-a-likes*, ja Ühendkuningriik, kes teavitab ligikaudu 1500 kuriteost või seaduserikkumisest (*offences)*, mis on pandud toime aastatel 2007–2008 tõepäraste või vähem tõepäraste jäljendustega.

7.4. Teavitatud hoiatuspüstolite ebaseadusliku ümbertegemise juhtumite ja üldisemalt järeletehtud relvade pahatahtliku, hirmutamise või röövimise eesmärgil kasutamise juhtumite puhul tuleb siiski arvestada Euroopa Liidu üsna suurt hoiatuspüstolite (või paukpadrunitega tulistavate relvade) arvu. Juhul kui kategooriatele lisada *airsoft*-relvad, on näiteks Saksamaal inimeste valduses hinnanguliselt 15 kuni 18 miljonit toodet.

7.5. Samuti tuleb märkida, et teatavad järeletehtud tulirelvad (eeskätt hoiatuspüstolid) on teinekord kasutuses enesekaitse kontekstis; seega võib nende valdaja, kellel on rohkem või vähem õigustatud mure oma isikliku julgeoleku pärast, loobuda soovist taotleda kas relvakandmisluba või veelgi hullem, soetada endale tõelise relva ebaseaduslikult.

7.6. Mitu liikmesriiki ei tooda sellist tüüpi esemeid, ei teavita ühestki suurest probleemist ega ole kogunud statistilisi andmeid, mis käsitleksid järeletehtud tulirelvade valdajaid.

7.7. Vähesed liikmesriigid on mõnikord teavitanud oma murest seoses järeletehtud tulirelvade piiriülese liikumisega, eeskätt kui nende õigusaktid olid selles osas juba väga ranged. Mõned väljaspool Euroopa Liitu toodetud hoiatuspüstolid põhjustavad muuhulgas ka erilist muret seoses nende valmistamise viisiga, kuna neid saab hõlpsalt ümber teha relvaks, millega saab tulistada tõelisi kuule.

7.8. Samuti tuleb märkida, et enamikku Euroopa Liidu tootjaid ühendavasse väikerelvade märgistamise alalisse rahvusvahelisse komisjoni (CIP) kuuluvad liikmesriigid korraldavad juba hoiatuspüstolite tüübikinnituse, tüübimärgistuse, peamiste mõõtmete vastavuse, vastupidavuse ja kasutusohutuse katseid.

8. JÄRELETEHTUD TULIRELVADE VALDAJAD

8.1. Järeletehtud tulirelvade tüüpi esemete valdajad on vaid osaliselt klassikalised tulirelvade kasutajad, kelleks on peamiselt jahimehed, laskesportlased, muudesse tulirelvade valdajate kategooriatesse kuuluvad isikud ning loomulikult ka tulirelvade tootjad ja jaemüüjad.

8.2. Teise järeletehtud tulirelvade valdajate rühma moodustavad kas antiiksete või muude relvade või nende jäljenduste kollektsionäärid. Tuleb märkida, et mõned nende hulgast koguvad tõelisi tulirelvi jäljendavaid hoiatuspüstoleid. Selles osas võivad nimetatud kategooriat mõjutada võimalikud riiklikud seadusesätted järeletehtud tulirelvade kohta.

8.3. Jaemüüjad kuuluvad tõenäoliselt sotsiaal-majanduslikku kategooriasse, mida mõjutavad järeletehtud tulirelvade müügi suhtes kohaldatavad riiklikud eeskirjad kõige rohkem. Teatavates riikides on müük lubatud vaid spetsiaalsetes relvapoodides või vähemalt ei tohi see olla enam võimalik mänguasjakauplustes.

9. KOKKUVÕTE

9.1. Tuleb võtta arvesse, et üheksas liikmesriigis ei kasutata õigusaktides järeletehtud tulirelvade mõistet või ei tehta seda täielikult ning nendes liikmesriikides puuduvad

suured avaliku korraga seotud probleemid, mida oleks põhjustanud järeletehtud tulirelvade kasutamine, samas kui viieteistkümnes liikmesriigis puuduvad erilised või märkimisväärsed probleemid seoses muudest riikidest ületoomise või impordiga. Vaid vähesed liikmesriigid, kelle järeletehtud tulirelvi käsitlevad õigusaktid on palju rangemad, väljendavad mõnikord muret seoses järeletehtud tulirelvade piiriülese liikumisega. Sellistes tingimustes on seega vähe tõendeid, et järeletehtud tulirelvi käsitlevate riiklike õigusaktide ühtlustamine muudaks siseturu toimimise paremaks, kõrvaldades kaupade vaba liikumise takistused või kaotades konkurentsimoonutused.

9.2. Lisaks on liikmesriikidel juba reaalne otsustamisõigus järeletehtud tulirelvade turulelaskmist ja kasutamist käsitlevate eeskirjade kehtestamisel[7]. Need järeletehtud tulirelvade turulelaskmist ja kasutamist käsitlevad eeskirjad peavad täitma kaupade vaba liikumise põhimõtet (Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklid 34 kuni 36) ning loomulikult ei tohi piirata politseikoostöö erimeetmeid. Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 34 keelatakse liikmesriikidevahelise kaubanduse vahetud või kaudsed, tegelikud või potentsiaalsed piirangud. Sellega seoses võib liikmesriigi õigusakt, mis keelab järeletehtud tulirelvade impordi, tootmise, turustamise või kasutamise, takistada kaubandust Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 34 tähenduses.

9.3. Siiski on selge, et selline õigusakt võib Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 36 kohaselt olla õigustatud avaliku julgeoleku ning inimeste tervise ja elu kaitse seisukohast, kuid seda tingimusel, et kõnealune õigusakt ei riku proportsionaalsuse põhimõtet. See eeldab eelkõige, et püstitatud eesmärki ei ole võimalik saavutada Euroopa Liidu sisest kaubandust vähem piiravate meetmetega.

9.4. Seega võib seoses järeletehtud tulirelvadega osutuda vajalikuks arvestada meetme proportsionaalsuse põhimõtte hindamisel erinevate aspektidega – vaadelda tuleb, kas keelud on absoluutsed või on lubatud erandeid, kas keeld puudutab müüki alaealistele, internetimüüki või lihtsalt kaugmüüki, ning kas keeld puudutab järeletehtud relvade kasutamist või näitamist avalikes kohtades.

9.5. Lisaks on järeletehtud tulirelvade vaba liikumine Euroopa Liidu sees tagatud ka Euroopa Parlamendi ja komisjoni 9. juuli 2008. aasta määrusega (EÜ) nr 764/2008, milles sätestatakse menetlused seoses teatavate riiklike tehniliste eeskirjade kohaldamisega teises liikmesriigis seaduslikult turustatavate toodete suhtes ja tunnistatakse kehtetuks otsus nr 3052/95/EÜ[8]. Nimetatud määrust kohaldatakse alates 13. maist 2009. Sellega sätestatakse eeskirjad ja menetlused, mida liikmesriigi pädev asutus peab järgima, kui ta teeb või kavatseb teha artikli 2 lõikes 1 osutatud otsuse, mis võib takistada teises liikmesriigis seaduslikult turustatava toote vaba liikumist ning mille suhtes kohaldatakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 34.

---

7 Selle kohta tuleb märkida, et direktiiv 91/477/EMÜ teeb artikli 2 lõikes 1 järgmise erandi: „käesolev direktiiv ei piira siseriiklike õigusnormide kohaldamist, mis käsitlevad relvade kandmist”.

8 ELT L 218, 13.8.2008, lk 21. Selle määruse põhjenduses 14 täpsustatakse, et „relvad on tooted, mis võivad ohustada tõsiselt inimeste tervist ja ohutust ning liikmesriikide avalikku julgeolekut. Mitmete eri tüüpi relvade suhtes, mida turustatakse seaduslikult ühes liikmesriigis, võib inimeste tervise ja ohutuse kaitse ning kuritegevuse ärahoidmise alusel kohaldada piiravaid meetmeid teises liikmesriigis. Sellised meetmed võivad hõlmata erikontrolli ja lubade andmist enne seda, kui ühes liikmesriigis seaduslikult turustatud relvad lastakse teise liikmesriigi turule. Seetõttu peaks liikmesriikidel olema lubatud ära hoida relvade laskmist oma turgudele, kuni nende riiklikud menetlusnõuded ei ole täielikult täidetud.”

9.6. Järelikult võimaldavad juba Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklid 34 ja 36 ning määrus (EÜ) nr 764/2008 tagada nende toodete vaba liikumine Euroopa Liidu sees, võttes arvesse liikmesriikide muret julgeoleku pärast. Siinjuures tuleks tuletada meelde, et direktiivi 91/477/EMÜ eesmärk on siseturu rajamine ja toimimine.

9.7. Samuti tasub meeles pidada, et kui Euroopa Liidu tasandil puuduvad täpsemad õigusnormid, kohaldatakse kõikide tarbekaupade suhtes direktiivi 2001/95/EÜ üldise tooteohutuse kohta, mis mõnel juhul võimaldab liikmesriigil teatavad ohtlikud tooted turult kõrvaldada või tagasi võtta.

9.8. Lisaks kohaldatakse kõikide järeletehtud tulirelvade lisamisel direktiivi 91/477/EMÜ kohaldamisalasse nende suhtes loomulikult kõiki selle direktiivi sätteid. Siiski tuleks meeles pidada, et pärast direktiivi 2008/51/EÜ muutmist reguleeritakse selle direktiiviga juba järeletehtud tulirelvi, mida saab tulirelvadeks muuta. Tegemist on mõningate hoiatuspüstolitega (või teatavate järeletehtud tulirelvadega, millest saab vaid paukpadrunitega tulistada), mis on oma välimuselt ja valmistamisprotsessi poolest tulirelvaga nii sarnased, et kõiki direktiivi nõudeid (eeskätt märgistamine, jälgitavus, tulirelvade register) saab ilma suurema vaevata kohaldada[9].

9.9. Direktiivi laiendamine teist tüüpi järeletehtud tulirelvadele oleks palju raskem, kuna see tähendaks, et järeletehtud tulirelvade tootjad, edasimüüjad ja omanikud peavad kõiki selle direktiivi kohustusi täitma. Siiski saavad liikmesriigid juba praegu teatavat tüüpi järeletehtud tulirelvade valdamise, omandamise või üleandmise korral nõuda luba kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 36.

9.10. Lisaks sellele ja nimetatud hüpoteesist lähtudes tekiksid paratamatult keerulised küsimused eelkõige seoses järeletehtud tulirelvade jaotamisega, mida käsitletakse direktiivi 91/477/EMÜ lisas 1 esitatud loendis, kus jaotatakse tulirelvad erinevatesse kategooriatesse.

9.11. Need on põhjused, mistõttu ei ole soovitatav eri omaduste ja otstarbega järeletehtud tulirelvi lisada direktiivi 91/477/EMÜ kohaldamisalasse, seda enam, et ümbertehtavad relvad, mida saab järelikult käsitleda tulirelvana, on nüüdsest hõlmatud direktiiviga 2008/51/EÜ.

---

[9] Vt direktiivi 2008/51/EÜ põhjendus 4: „Politsei operatiivteabest nähtub ümbertehtud relvade kasutamise suurenemine ühenduses. Seega on oluline tagada, et ümbertehtavad relvad kaasataks direktiivi 91/477/EMÜ „tulirelva" määratlusse."